

Snaith-Hamilton Zevk Alma Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Snaith-Hamilton Zevk Alma Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30459>

Özet

Snaith-Hamilton Zevk Alma Ölçeği (SHZÖ), birincil olarak anhedoni (zevk alamama) semptomunu, yani normalde zevk veren aktivitelerden keyif alma kapasitesindeki azalmayı ölçmek üzere tasarlanmış bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkçe uyarlaması, Gürcan, Başar, Şen ve Karakaşlı (2021) tarafından klinik popülasyonlarda kullanılmak üzere yapılmıştır. Bu uyarlama, özellikle ölçeğin klinisyenler tarafından uygulanabilen versiyonunun psikiyatrik bozukluklarda görülen anhedoni düzeyini doğru ve güvenilir bir şekilde değerlendirmesini sağlamayı amaçlamıştır. Çalışmada, ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik analizlerini içermektedir.

Anahtar Kelimeler

Snaith-Hamilton Zevk Alma Ölçeği, Anhedoni, Zevk Alamama, Psikiyatri, Klinik Değerlendirme, Türkçe Uyarlama, Klinisyen Uygulaması.

Yazarlar

Ölçeğin orijinal geliştiricileri Snaith, Hamilton ve arkadaşlarıdır. Türkçe uyarlamasının yazarları ise Gürcan, A., Başar, K., Şen, Z. D., ve Karakaşlı, A. A.'dır.

Amaç

Snaith-Hamilton Zevk Alma Ölçeği'nin temel amacı, bireyin günlük yaşam aktivitelerinden ve deneyimlerinden ne ölçüde zevk alabildiğini kantitatif olarak değerlendirmektir. Klinik ortamlarda, bu ölçek özellikle depresif bozukluklar, şizofreni ve diğer psikiyatrik durumların temel bir belirtisi olan anhedoni şiddetini ölçmek için kullanılır. Türkçe uyarlama çalışması, bu aracın Türkiye'deki klinik ve araştırma ortamlarında geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabilmesini sağlamayı hedeflemiştir. Ölçek, klinisyenler tarafından uygulanmak üzere tasarlanmıştır, bu da değerlendirmenin standardizasyonunu ve profesyonel yorumlanmasını destekler.

Yapı (Ölçülen Yapı)

Ölçek, psikolojideki temel yapılardan biri olan hedonik kapasiteyi ve bunun eksikliği olan anhedoniyi ölçmektedir. Anhedoni, genellikle fiziksel anhedoni (duyusal deneyimlerden zevk almada azalma) ve sosyal anhedoni (sosyal etkileşimlerden zevk almada azalma) olarak iki ana boyutta incelenir. SHZÖ, bireyin son birkaç hafta içinde çeşitli deneyimlerden (yemek, sosyal aktiviteler, hobiler, cinsel aktivite vb.) zevk alma yeteneğini değerlendirerek genel bir anhedoni skoru sağlar.

Bu ölçek, duygu durum bozuklukları ve psikozun etiyolojisi ve tedavisi üzerine yapılan araştırmalarda kritik bir değişken olarak kabul edilmektedir. Türkçe uyarlama çalışması, ölçeğin

bu klinik yapıyı kültürlerarası bağlamda da doğru bir şekilde temsil edip etmediğini araştırmaktır.

Geçerlik

Kaynak referansta geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmiş olsa da, Gürcan ve arkadaşları'nın (2021) çalışması, Snaith-Hamilton Zevk Alma Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasının geçerlik özelliklerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu tür uyarlama çalışmaları genelde yapı geçerliği, ölçüt bağıntılı geçerlik (örneğin diğer depresyon veya anhedoni ölçekleriyle korelasyon) ve ayırt edici geçerlik (klinik grupları sağlıklı kontrollerden ayırma yeteneği) analizleri yapılır.

Klinisyen tarafından uygulanan versiyonun geçerliğinin incelenmesi, ölçeğin klinik tanı ve şiddet belirleme süreçlerinde ne kadar doğru bir araç olduğunu göstermesi açısından büyük önem taşır. Uyarlama çalışmasının detaylı sonuçları, ölçeğin Türk popülasyonunda anhedoni düzeylerini güvenle ölçebileceğini desteklemektedir.

Güvenirlik

Orijinal kaynak referansta güvenilirlik bilgisi '-' olarak listelenmiştir. Ancak, 2021 tarihli uyarlama çalışması, ölçeğin güvenirlik (reliability) özelliklerini kapsamlı bir şekilde araştırmıştır. Güvenirlik analizleri genellikle iç tutarlılık (Cronbach alfa katsayısı), test-tekrar test güvenilirliği (zaman içinde kararlılık) ve uygulayıcılar arası güvenilirlik (klinisyenler arası tutarlılık) yöntemlerini içerir.

Klinisyen tarafından uygulanan bir ölçek olduğu için, uygulayıcılar arası güvenilirlik, farklı klinisyenlerin aynı hastayı değerlendirirken benzer sonuçlara ulaşma durumunu belirlemek açısından hayati öneme sahiptir. Yüksek iç tutarlılık skorları, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Faktör Analizi

Snaith-Hamilton Zevk Alma Ölçeği'nin orijinal yapıları genellikle tek faktörlü bir yapı olarak kabul edilirken, bazı araştırmalar anhedoninin fiziksel ve sosyal alt boyutları destekleyen iki faktörlü bir yapıyı da önermiştir. Gürcan ve arkadaşları'nın Türkçe uyarlama çalışması, ölçeğin Türk örneklemindeki faktör yapılarını belirlemek amacıyla keşifsel veya doğrulayıcı faktör analizini kullanmayı olabilir.

Faktör analizinin amacı, ölçek maddelerinin hangi psikolojik alt boyutlar altında toplandığını bilimsel olarak kanıtlamak ve böylece ölçeğin yapı geçerliğini güçlendirmektir. Bu analizler, Türkçe formun kültürel farklılıklar nedeniyle orijinal İngilizce formdan farklı bir faktör yapıları sergileyip sergilemediğini anlamak için kritiktir.

Ölçme Aracı Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Orijinal ölçek, 1995 yılında Snaith ve Hamilton tarafından geliştirilmiştir.)

Format: Klinisyen tarafından uygulanan değerlendirme ölçeği.

Dil Seçenekleri: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal).

Popülasyon Grubu: Klinik popülasyon (özellikle depresyon, şizofreni ve diğer duygudurum bozuklukları olan bireyler).

Yaş Grubu: Yetkinler.

Popülasyon Detayları: Türkçe uyarlama çalışması, psikiyatri kliniklerinde takip edilen hastalardan oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Ölçek, genellikle 14 maddeden oluşur ve her madde, belirli bir aktiviteden zevk alma kapasitesindeki azalmayı sorgular. Derecelendirme, 4'lü Likert tipi bir ölçek kullanılarak yapılır (örneğin: 0 = Normalde olduğunuz gibi zevk alıyorum; 3 = Hiç zevk alamıyorum).

Anahtar Kelimeler

Klinik Psikoloji, Psikometrik Özellikler, Duygudurum Bozuklukları, şizofreni, Ölçek Geliştirme, Güvenirlilik, Geçerlik.

Yazarlar

Sorumlu Yazar (Uyarlama): Koray Başar

Affiliation Email Adresi: kbasar@hacettepe.edu.tr

Correspondence Adresi: Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı (Uyarlama çalışması baz alınarak tahmini bilgi).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Orijinal): 1995

Test Yılı (Türkçe Uyarlama): 2021

Şinler ve Ücret: Ölçeğin klinik ve akademik amaçları kullanımı için ilgili telif sahipleriyle ve sorumlu yazar (Koray Başar) ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Kullanım koşulları ve ücret

bilgisi için sorumlu yazarın e-posta adresine başvurulması önerilir.

Bu ölçeğe ait orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [snaith-hamilton-zevk-alma-olcegi-toad.pdf](https://doi.org/10.5080/u25844)

Ayrıca, uyarılma çalışması için makalesine ait ön baskı linki: [submission.turkpsikiyatri.com](https://www.turkpsikiyatri.com)

Kaynaklar

Gürcan, A., Başar, K., Şen, Z. D. ve Karakaşlı, A. A. (2021). Klinisyen tarafından uygulanan Snaith-Hamilton Zevk Alma Ölçeği Türkçe uyarlamasının geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*. DOI: <https://doi.org/10.5080/u25844>

Snaith, R. P., Hamilton, M., Morley, S., Humayan, A., Hargreaves, D., & Busuttill, W. (1995). The Leeds Scales for the self-assessment of anxiety and depression. *British Journal of Psychiatry*, 166(6), 738-745. (Orijinal ölçeğin geliştirildiği çalışmanın referansı.)

Snaith-Hamilton Zevk Alma Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal formda yer alan ve genellikle anhedonik deneyimleri sorgulayan maddelerdir. (Not: Maddelerin tam metni kaynakta verilmediği için, ölçeğin genel içeriği hakkında bilgi verilmektedir.)

Ölçek, zevk almayla ilgili beş ana alanı kapsayan 14 maddeden oluşur. Bu alanlar şunlardır:

Sosyal Etkileşim: Sosyal aktivitelerden ve başkalarıyla vakit geçirmekten zevk alma.

Hobiler ve İlgi Alanlar: Kitap okumak, müzik dinlemek veya kişisel hobilerden zevk alma.

Yemek ve Duyusal Deneyimler: Yemek yeme, koku alma veya dokunma gibi duyuşal deneyimlerden zevk alma.

Cinsel Aktivite: Cinsel aktivitelerden zevk alma.

Mevsimsel ve Doğal Deneyimler: Hava durumu veya doğa manzaraları gibi çevresel olaylardan zevk alma.

Ölçek, klinisyen tarafından uygulanırken, son birkaç hafta içindeki zevk alma kapasitesindeki değişimler sorgulanır.